

KAN DE SCHEPPING BETER?

MOGELIJK BENT U ER AL VAN OP DE HOOGTE. OP 11 JUNI AANSTAANDE ZAL IN DE JAARBEURS TE UTRECHT EEN GROOTSCHALIG **BEWEGING**-CONGRES OVER NANOTECHNOLOGIE PLAATSVINDEN, GETITELD: 'KAN DE SCHEPPING BETER? GROTE VRAGEN OVER KLEINE DEELTJES', MET SPREKERS ALS CEES DEKKER, PALMYRE OOMEN EN HENK JOCHEMSEN. TIJDENS DIT CONGRES ZAL WORDEN INGEGAAN OP DE FILOSOFISCHE EN ETHISCHE CONSEQUENTIES VAN NANOTECHNOLOGIE. HET CONGRES WORDT GEORGANISEERD DOOR DE STICHTING VOOR CHRISTELIJKE FILOSOFIE EN IS ONDERDEEL VAN EEN PROJECT WAARBIJ EEN SPECIAL OVER NANOTECHNOLOGIE VAN HET TIJDSCHRIFT **BEWEGING** ALS VERTREKPOINT DIENT.

Het congres is in het bijzonder bedoeld voor degenen die zich moeilijk een beeld kunnen vormen bij nanotechnologie en bij wat dit voor hen betekent. Wat is bijvoorbeeld nanotechnologie? Simpel gezegd is dat techniek op de kleinste schaal (op het niveau van een miljardste van een meter). Met deze techniek, die in een constante staat van ontwikkeling is, heeft iedereen te maken. Ze wordt gebruikt om ziektes te bestrijden, voor hoogwaardiger kleding, voor zonnebrandolie, enzovoorts. Extreme voorstanders zeggen dat binnenkort atoom voor atoom alles kan worden gemaakt, zolang de structuur van het materiaal maar bekend is. Tegenstanders zeggen dat het tumult om niets is; het is maar een techniek. Maar stel dat deze scenario's werkelijkheid worden. Dat straks een apparaat gemaakt kan worden dat niet alleen scant op aanwezige ziekten, maar ook op potentiële. Moeten wij dit willen, uit filosofisch en ethisch oogpunt?

Tijdens het congres zullen deze vragen een centrale plaats innemen. Maar ook vragen als: Zijn de perspectieven die nanotechnologie oproept realistisch? Wordt door nanotechnologie de schepping maakbaar? Hoe ver moeten we gaan met medische ingrepen? Zou niet van tevoren bezinning moeten plaatsvinden over wat technisch wenselijk is in plaats van

wanneer het al ontwikkeld is? Doel is om christenen uit alle geledingen van de samenleving handvatten te bieden hoe ze daar tegenover kunnen staan.

Bent u geïnteresseerd en wilt u aan het congres deelnemen? Ga dan naar onze website: www.christelijke-filosofie.nl en klik op de banner op de homepage. Daar hebt u ook de mogelijkheid om u aan te melden. Wij raden aan dit tijdig te doen in verband met de verwachte opkomst. Deelname is gratis. Het *Beweging*-Nanocongres komt tot stand in samenwerking met de Stichting Thomas More, het Lindeboom Instituut, ForumC, het Instituut voor CultuurEthiek en Ellips en maakt onderdeel uit van een project dat mogelijk is gemaakt door Nanopodium, een initiatief van de onafhankelijke Commissie Maatschappelijke Dialoog Nanotechnologie. Voor meer informatie over Nanopodium, ga naar: www.nanopodium.nl.

LAUNCH WEBSITE CPC2011

Momenteel wordt er hard gewerkt aan de organisatie van de Christian Philosophical Conference 'The Future of Creation Order'. Dit keer zal deze conferentie worden georganiseerd aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en wel van 16-19 augustus 2011. Uitnodigingen voor de plenaire sprekers zijn de deur uit en de meeste sprekers hebben ook toegezegd. Ook is er een preconferentieprogramma in de maak waarvoor ook reeds enkele sprekers hebben toegezegd.

Binnenkort gaat de website de lucht in. Hierop vindt u informatie over het programma, de registratie, het indienen van abstracts, belangrijke data en ook een uitvoerige beschouwing over wat de organisatoren

bewogen heeft om het thema 'orde' te kiezen. Ook treft u er suggesties wat betreft de accommodatie, de locatie en activiteiten rond de conferentie.

Daarnaast kunt u zich via de website aanmelden en betalen. De URL van de conferentie wordt: www.cpc2011.org.

Als u vragen hebt over dit prestigieuze jubileumcongres, dan kunt u contact opnemen met het Centrum voor Christelijke Filosofie, via pr.reform.philos@planet.nl of door te bellen naar: 035-5880205.

Wij houden u graag op de hoogte van de vorderingen!

ORATIE GERRIT GLAS

DOOYEWEERD-LEERSTOEL

OP 25 JUNI A.S. ZAL PROF. DR. GERRIT GLAS AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM HET AMBT VAN BIJZONDER HOOGLEERAAR DOOYEWEERD-LEERSTOEL AANVAARDEN DOOR HET UITSPREKEN VAN EEN INAUGURELE REDE OVER DE VRAAG 'WAT IS CHRISTELIJKE FILOSOFIE?'. GLAS IS BENOEMD VANWEGE DE STICHTING HET VRIJE UNIVERSITEITSFONDS. MET DEZE BENOEMING VOLGT HIJ PROF. DR. HENK GEERTSEMA OP. GLAS ZAL ZICH BUIGEN OVER FILOSOFISCHE VRAGEN IN RELATIE TOT DE CHRISTELIJKE TRADITIE.

Herman Dooyeweerd, naar wie de leerstoel is genoemd, wordt tot de grondleggers gerekend van de Reformatorische Wijsbegeerte. Hij was ook de oprichter van de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte, waaruit de Stichting en het Centrum voor Christelijke Filosofie zijn voortgekomen. Dooyeweerd heeft zowel nationaal als internationaal een bijzonder grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de christelijke filosofie, onder andere in zijn driedelige *De Wijsbegeerte der Wetsidee*, in het Engels vertaald en bewerkt tot *A New Critique of Theoretical Thought*. Sinds Dooyeweerd en een groep geestverwanten hun ideeën ontwikkelden en publiceerden, heeft dit denken zich sterk ontwikkeld. Momenteel heeft de Stichting voor Christelijke Filosofie leerstoelen aan zeven universiteiten in Nederland, en wordt in alle

werelddelen de Reformatorische Wijsbegeerte gedoecerd.

De leerstoel is verbonden aan het internationale masterprogramma *Christian Studies of Science and Society*. Gerrit Glas is tevens hoogleraar Wijsgerige aspecten van de psychiatrie aan het Leids Universitair Medisch Centrum, en daarnaast psychiater en opleider psychiatrie in Dimence, instelling voor geestelijke volksgezondheid in Overijssel.

ORATIE GERRIT GLAS

Datum: vrijdag 25 juni 2010

Tijd: 15.45 uur precies

Locatie: Aula van de Vrije Universiteit

Amsterdam, De Boelelaan 1105, Amsterdam.

OPROEP

FILOSOFIE ALS BRON VAN VRIJHEID VOOR EEN LEERLING

Stel, je ligt in bed en je voelt je rot. Dat komt doordat je in een vreemde bui bent; je twijfelt aan alles. Zijn je vader en moeder niet onderdeel van een groot complot, of zijn alle mensen die je kent geen robots met maskers op? En als dat niet zeker is, wat is dan wel zeker? Zo zeker dat twijfel onmogelijk is. Welnu, dat er iets is dat twijfelt. Ik ben het namelijk die twijfelt; dat is zeker.

De regelmatige lezer had de auteur van dit ultieme gedachte-experiment al herkend. Dit is Descartes. Toch weet ik nog dat ik dit visioen ooit ook heb gehad, lang voordat ik filosofie begon te lezen. Zo herkenbaar kan filosofie soms zijn. In het lespakket *Bronnen van vrijheid* probeer ik deze herkenbare filosofie te gebruiken. Thema van het lespakket is vrijheid. Het eerste gedeelte behandelt de vraag of de natuurwetten onze vrijheid uitsluiten, het tweede gedeelte gaat over de vraag of wij als collectief de vrijheid van het individu uitsluiten.

Dit lespakket is net uit en moet ook nog worden getest. Interesse? Mail dan naar het Centrum voor Christelijke Filosofie: reform.philos@planet.nl.

Arjan de Visser

KORT NIEUWS

SCHUURMAN OVER 'TECHNIK UND GLAUBE: ISLAM, CHRISTENTUM UND MATERIALISMUS'

Van 21 tot 24 mei jl. vond de *Pfingsttagung* van de Evangelische Forschungsakademie plaats in Thüringen, Duitsland. Een van de sprekers was prof. Egbert Schuurman, emeritus bijzonder hoogleraar Reformatorische Wijsbegeerte en huidig senator voor de ChristenUnie.

Tijdens de conferentie sprak hij over 'Technik und Glaube: Islam, Christentum und Materialismus', in het kader van het zojuist afgesloten project 'Different cultures, one world'. Dit project kwam voort uit de afscheidsrede die hij gaf aan Wageningen Universiteit. De afscheidsrede is te downloaden op de site www.christelijkefilosofie.nl en 'Different Cultures' is te bestellen via het Centrum.

INTERRELIGIEUZE DIALOOG

DE STICHTING VOOR CHRISTELIJKE FILOSOFIE KREEG EERDER DIT JAAR TWEE PROJECTEN ROND NANOTECHNOLOGIE TOEGEKEND DOOR NANOPODIUM. EÉN PROJECT, ONDER LEIDING VAN PROF. DR. MARC DE VRIES, ONTWIKKELT LESMATERIAAL VOOR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS. BINNEN HET ANDERE PROJECT, ONDER LEIDING VAN PROF. DR. JAN HOOGLAND, IS EEN KATERN BIJ HET TIJDSCHRIFT BEWEGING OVER NANOTECHNOLOGIE ONTWIKKELD DIE ALS VERTREK PUNT DIENST VOOR EEN CONGRES DAT ZAL PLAATSVINDEN OP 11 JUNI AANSTAANDE (ZIE DAARVOOR HET ARTIKEL OP DE VOORKANT).

Inmiddels heeft Nanopodium in een tweede subsidieronde in het kader van de Maatschappelijke Dialoog Nanotechnologie opnieuw een project aan de Stichting voor Christelijke Filosofie toegekend, en wel: 'Interreligieuze Dialoog Nanotechnologie'. Dit project wordt uitgevoerd van 12 april tot 15 november 2010. Waar het in eerdere projecten vooral ging om voorlichting, ligt het accent bij dit project op het nadenken over of en hoe Nederlanders deze nieuwe technologie in onze samenleving geïntroduceerd willen zien.

Het project is gericht op katholieken, protestanten, moslims en humanisten. Omdat de verwachting is dat binnen religieuze en levensbeschouwelijke groeperingen verschillend wordt gedacht over bijvoorbeeld ingrepen in de natuur (u kunt daarbij denken aan embryoselectie en stamcelonderzoek) zou een dialoog ze mogelijk dichter bij elkaar kunnen brengen. Dit project zal dan ook op deze dialoog gericht zijn. In oktober komt er een dialoogmiddag waarin iedere belangstellende kan participeren. Voor die tijd vindt de dialoog in een klein heterogeen forum plaats. Het resultaat van deze besloten dialoog kunt u voor en na de zomer in een aantal artikelen terugvinden, waarbij op de conclusies kan worden gereageerd. De projectleiding is in handen van prof. dr. Henk Jochemsen en prof. dr. Jan Hoogland. Mariska Bosschaert is bij het centrum in dienst gekomen als projectmedewerker Interreligieuze Dialoog. Zij is afgestuurd theologe en MA Christian Studies aan de VU en werkt tevens parttime bij Science Center NEMO in Amsterdam.

Benieuwd naar de vorderingen binnen dit project? Kijk dan op www.christelijkefilosofie.nl.

stichting voor
reformatorische
wijsbegeerte

Aspecten van christelijke filosofie is het informatiebulletin van de Vereniging- en Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte. De vereniging beoefent wijsbegeerte bij het licht van de Bijbel als het Woord van God. De stichting heeft als doel vruchten daarvan te verbreiden. Beide doen dit vanuit de overtuiging dat alle filosofie religieus bepaald is. Aspecten wordt op verzoek gratis toegestuurd.

Bestuur van de Vereniging- en Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte

Drs. A. Berger (*voorzitter*)
Mw. drs. M.J.C. Blok (*penningmeester*)
Dr. G.J. Buijs (*algemeen*)
Drs. G. Groenewoud (*kringen*)
Drs. D.A. Meinema (*publicaties & communicatie*)
Mw. I. Slump-Schoonhoven (*studenten en internationaal*)
Drs. W. Vollbehre (*secretaris*)
T.A.G. Zeldenrust (*PR en marketing*)

Curatorium van de stichting

Prof. dr. ir. J.H. van Bemmel (*voorzitter*)
Prof. dr. J.J. Graafland
Prof. dr. S. Griffioen
Prof. dr. ir. T.M. Klapwijk
Prof. dr. G. Nienhuis

Docenten van de stichting

Drs. A. van den Beukel (*Zwolle*)
Prof. dr. G. Glas (*Leiden*)
Prof. dr. J. Hoogland (*Twente*)
Prof. dr. ir. H. Jochemsen (*Wageningen*)
Prof. dr. R. Kuiper (*Rotterdam*)
Dr. ir. J. van der Stoep (*Ede*)
Prof. dr. M.J. Verkerk (*Eindhoven en Maastricht*)
Prof. dr. M.J. de Vries (*Delft*)

Centrum voor Christelijke Filosofie

J. Beentjes (*boekhouder*)
J.C. Boer (*communicatie en relatie management*)
Mw. N. de Jong-Sterenburg (*secreresse*)
Mw. drs. H.J. van de Streek (*directeur*)
P. Huijsmans (*financiële en ledenadministratie*)

Vrijwilligers

Mw. ir. I.M. de Graaf (*bibliotheek*)
J.W. Hengstmengel (*student-assistent*)
A. Koppelaar (*biblio-online*)
P. Post (*vertaler*)
J. Rebel (*administratie*)
E. Rickets (*facilitaire dienst*)
Dr. P.C. Vijfhuizen (*financieel management*)
A.F. de Visser (*stagiair ontwikkelen lespakket*)
B. de Vries (*archieff*)
Dr. Bruce Wearne (*vertaler*)

Bezoekadres

Korte Brinkweg 32H
3761 EE Soest
Postbus 3206, 3760 DE Soest
telefoon (035) 5880205
fax (035) 5880981
e-mail office.reform.philos@planet.nl
website www.christelijkefilosofie.nl

Rekeningnummers

ING 120 95 98
ABN AMRO 53 90 43 796

Ontwerp

Bart van der Griendt, Mediahuis

DTP

Buijten & Schipperheijn,
Amsterdam

Druk

Buijten & Schipperheijn,
Amsterdam

issn 0921-3031